Rendkívüli értékű földgömbadománnyal gazdagodott az OSZK gyűjteménye

2026/03/09

2026. február 17-én egy magángyűjtő ajándékaként huszonegy muzeális értékű földgömb került az OSZK gyűjteményébe.

[1]

2026. február 17-én egy magángyűjtő ajándékaként huszonegy muzeális értékű földgömb került az Országos Széchényi Könyvtár OSZK gyűjteményébe.

A hungarikának minősülő (tehát magyar nyelvű, Magyarországon kiadott vagy magyar közreműködő által készített) föld- és éggömbök a térképekhez és az atlaszokhoz hasonlóan az OSZK gyűjtőkörébe tartoznak. A kollekció eddig kilencvenkét, a XVII. század közepétől napjainkig megjelent glóbuszból állt, az ajándék révén tehát közel negyedével nőtt az állomány.

Az összesen tizenegymillió forint értékű adomány tudomány- és kartográfiatörténeti szempontból is kiemelkedő jelentőséggel bír, hiszen a magyar földgömbtörténet száz évébe enged bepillantást: a legrégebbi darab az 1870-es, a legújabb az 1970-es években készült. A földgömbök nem csupán koruk miatt figyelemre méltók, hanem kivitelük sokfélesége miatt is. Az ajándékba adott darabok között megtalálhatók hagyományos kivitelű, belülről megvilágítható és üvegből készült példányok is.

A XIX. század közepétől külföldi cégek gömbjeinek magyar névrajzzal ellátott változataival látták el az iskolákat. Erre példa a prágai Felkl cég 1885 és 1889 között kiadott, 22 centiméter átmérőjű földgömbje, amelyet Gönczy Pál (1817–1892) pedagógus, akadémikus, Trefort Ágoston államtitkára szerkesztett.

Az első magyar térképészvállalat, a Kogutowicz Manó (1851–1908) által alapított Magyar Földrajzi Intézet 1897-ben adta ki első földgömbjeit. A 25 centiméter átmérőjű földgömbből ez idáig csak egy későbbi kiadás volt megtalálható a nemzeti könyvtárban.

[2]

[3]

[4]

[5]

A magyar földgömbkészítés aranykora a két világháború közé esett. Ebből az időszakból nyolc

földgömbbel, köztük a Westend Világítástechnikai Vállalat által forgalmazott világítós változattal gyarapodott az OSZK állománya.

A Kartográfiai Vállalat által kiadott gömbök közül kiemelendő az első teljesen műanyagból készült földgömb, amely magyar nyelven forgalomba került. Ezt a Hermann Haack Verlag gothai műhelyében gyártották 1979-ben.

Az adomány átadás-átvétele az OSZK restaurátor szakembereinek közreműködésével történt, akik az érzékeny glóbuszokat a megfelelő módon csomagolták a szállításhoz.

2026/03/12 - 12:12

Source URL: https://oszk.hu/en/node/7552

Links:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Kulonleges-foldgombgyujtemeny_Forras-OSZK.jpg
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/Felkl-foldgomb_Forras-OSZK.jpg
[3] https://oszk.hu/sites/default/files/Magyar-Foldrajzi-Intezet-foldgombje_1897_Forras-OSZK.jpg
[4] https://oszk.hu/sites/default/files/Westend-Világitáatechnikai-Vallalat-altal-forgalmazott-vilagitos-foldgomb_Forras-OSZK.jpg
[5] https://oszk.hu/sites/default/files/Kartografiai-Vallalat-altal-kiadott-foldgomb_Forras-OSZK.jpg
[6] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[7] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon